

**ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
DOLGOZAT**

**Az onomasztikai ismeretek bővítésének lehetőségei a
középiskolában
MELLÉKLET**

Készítette: Bolláné Lapis Brigitta

**Konzulens: Dr. Kecskés Judit
egyetemi docens
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar**

2025

1. sz. melléklet

Mennyire ismered a neved?

Kérdőív

Kedves Tanuló!

Bolláné Lapis Brigitta vagyok, a Miskolci Egyetem BTK angol nyelv és kultúra tanára- magyar nyelv és irodalom szakos tanárjelöltje. Kérlek, válaszold meg az alábbi néhány kérdést, melynek eredményeit TDK dolgozatomban fogom felhasználni. Adataidat és válaszaidat bizalmasan kezelem.

Köszönöm, hogy segíted munkámat!

1. Mi(k) a családneve(i)d?

2. Mi(k) a keresztnéve(i)d?

3. Szerinted van-e a családnevednek jelentése?

a. Nincs

b. Van, éspedig:

4. Szerinted van-e a keresztnévednek jelentése?

a. Nincs

b. Van, éspedig:

5. Tudod-e, mi a családneved angol megfelelője? Ha igen, mi az? Pl. Kovács- Smith.

a. Nincs angol megfelelője

b. Nem tudom az angol megfelelőjét

c. Tudom, éspedig:

6. Tudod-e, mi a keresztnéved angol megfelelője? Ha igen, mi az? Pl. Miklós- Nicholas, János- John.

a. Nincs angol megfelelője

b. Nem tudom az angol megfelelőjét

c. Tudom, és pedig:

7. Tudod-e, miért ez(eke)t a kereszneve(ke)t választották számodra szüleid?

a. Nem tudom

b. Tudom, azért kaptam, mert:

8. Örökölted-e a keresztnéved?

a. Nem tudom

b. Nem

c. Igen, örököltem:

- édesapámat/édesanyámat is így hívják,
- a nagypapámat/nagymamát hívták így,
- a keresztapámat/keresztanyámat hívják így

9. Van-e tudomásod róla, hogy a keresztnéved előfordul valamelyik könyvben, filmben, rajzfilmben, vagy sorozatban?

a. Nem tudok róla

b. Nem fordul elő

c. Előfordul, és pedig:

10. Tetszik-e neked a saját keresztnéved?

a. Nem, mert:

b. Igen, mert:

11. Adnád-e szívesen a keresztnéved a jövőben a saját gyerekednek?

a. Nem

b. Igen

12. Van-e beceneved?

a. Nincs, a teljes keresztnevemen szólítanak

b. Van, éspedig:

13. Ha van beceneved, jellemzően kik szólítanak így?

14. Tudod-e, mikor van a névnapod?

a. Nem

b. Igen

15. Ünneplitek-e a névnapokat a családban?

a. Nem

b. Igen

16. Tudod-e, mit jelent a 'naptári névadás' kifejezés?

a. nem

b. igen, éspedig:

17. Tudod-e, mi a családneved angol megfelelője?

a. Tudom

b. Nem tudom az angol megfelelőjét

c. Nincs angol megfelelője

18. Mi a családneved angol megfelelője?

19. Tudod-e, mi a keresztnéved angol megfelelője?

a. Tudom

b. Nem tudom az angol megfelelőjét

c. Nincs angol megfelelője

20. Mi a keresztnéved angol megfelelője?

2. sz. melléklet

Dátum: 2024. 04. 08.

Tanárjelölt: Bolláné Lapis Brigitta

Vezetőtanár: Galgóczy- Halász Katalin

Csoport: 9.A

Diákok száma: 26

Lecke célja:

- Névteni ismeretekhez kapcsolódó nyelvtani szabályok ismételése
- Névteni ismeretbővítés, beszélgetés csoportmunkával, illetve játékos feladatokkal
- Tudománynépszerűsítés, kompetenciafejlesztés

Tartalom: Névteni ismeretek a középiskolában

Esetlegesen felmerülő problémák: A megjegyzések oszlopban.

Idő	Tevékenység	Célok	Leírás	Oktatási/ tanulási forma	Eszközök	Megj.
3'	Bevezetés	ráhangelődés az órára	hiányzók felírása, bemutatkozás, az óra témájának, fókuszának felvázolása	-	számítógép	-
10'	Ismétlő kvízzjáték	általános iskolai évfolyamokon tanultak felidézése, kvízzjátékkal a kérdéses anyagrészek letisztázása	Feladatlap 1. feladat: különböző köznevek, tulajdonnevek (vagy mindkettő) megfelelő csoportba sorolása Szavak: Erzsébet híd, zsilett, áfonya, Ady Endre Gimnázium, párna, teflon, barna, Magyar Tudományos Akadémia, virág, paprikajancsi, toll, hajnalka, Lengyelország, rózsza, Tisza	közös munka	tábla, feladatlap	-
30'	Bevezetés a névtan alapjairól	- A névtan, mint részdiszciplína bemutatása, tudományban elfoglalt helye. - Az onomasztika fogalma, célja, tananyagban, majd az életben betöltött szerepe. - A januárban kitöltött névtani kérdőív eredményeinek beszámolója, jelentőségének bemutatása	Mi a tudomány? Milyen tudományterületeket ismernek a diákok? A tudományok fontossága. A névtan tudományban elfoglalt helye. Miért alakult ki, mikor, milyen céllal? Tulajdonnevünkkel fűződő viszonyunk, identitástudat és a név. Névválasztási motivációk. Névöröklés. Család-és keresztnévek típusai 2023 leggyakoribb család- és keresztnéveinek bemutatása, legújabb névadási trendek Játék: Feladatlap 2. feladat: Megadott családnéveket a leggyakoribb transzparens családnévek típusaiba sorolni. Nevek: Orosz, Sövegjártó, Mózes, Kanalas, Tóth, Balogh, Dunai, Mocsár, Török, Bujdosó, Hortobágyi, Hegedűs, Lovas, Gurbai A kérdőív céljának bemutatása A tanulók számára is érdekes eredmények megbeszélése, 1-1 kiemelkedő válasz megosztása a diákokkal Feladatlap 3. feladat: A képeken látható hírességek arcképe felismerésével párosítsa össze a képeken	frontális, beszélgetés, közös munka	tábla, feladatlap	-

		- A hallottak alapján közös játékkal a tanultak elmélyítése	látható tárgyakat, a híresség családneve alapján, padtársanként (csoportban) Kovács Ákos- üllő Harry Potter- agyagozás Kasza Tibor- kasza Carrie Fisher- halász Majoros Péter (Majka): majorság Szabó Zsófi- centiméter és cérna	Csoportmunka		
2'	Lezárás	tanóra lezárása, összegzése	– köszönetnyilvánítás – kérdések vagy megjegyzések meghallgatása	– frontál is – beszélgetés	-	Mindenki kapjon választ a kérdésre!

3. sz. melléklet

Rendhagyó magyar nyelvóra, Mennyire ismered a neved?

9.A feladatlap

2024. 04. 08.

1. Feladat

Melyik köznév, melyik tulajdonnév? Válogasd szét a felsorolt szavakat és írd be őket a táblázat megfelelő helyére!

Erzsébet híd, zsilett, áfonya, Ady Endre Gimnázium, párna, teflon, barna, Magyar Tudományos Akadémia, virág, paprikajancsi, toll, hajnalka, Lengyelország, rózsza, Tisza

Köznév	Tulajdonnév	Tulajdonnévből lett köznév

2. Feladat

Sorold transzparencia alapján típusba az alábbi családneveket!

Orosz, Sövegjártó, Mózes, Kanalas, Tóth, Balogh, Dunai, Mocsár, Török, Bujdosó, Hortobágyi, Hegedűs, Lovas, Gurbai

- **Apanévi típusú:**
- **Helynévi típusú:**
- **Tulajdonságnév:**
- **Foglalkozásnév:**
- **Etnonima:**

3. Feladat

Párosítsd össze az alábbi képeket a hozzájuk köthető személy fotójával! Mi a közös az itt szereplő hírességekben?

1.

2.

3.

4.

5.

6.

a.

b.

c.

d.

e.

f.

4. sz. melléklet

Dátum: 2024. 10. 24.

Tanárjelölt: Bolláné Lapis Brigitta

Vezetőtanár: Galgóczy- Halász Katalin

Csoport: 10. A

Diákok száma:

Lecke célja:

- A korábban átadott névtani ismeretek meglétének ellenőrzése
- Újabb névtani ismeretanyag átadása
- Identitásfejlesztés a név által
- Tudománynépszerűsítés, kompetenciafejlesztés

Tartalom: Névtani ismeretek, tudásbővítés, identitásfejlesztés a középiskolában

Esetlegesen felmerülő problémák: A megjegyzések oszlopban.

Idő	Tevékenység	Célok	Leírás	Oktatási/tanulási forma	Eszközök	Megjegyzések
3'	Bevezetés	ráhangelődés az órára	hiányzók felírása, bemutatkozás, az óra témájának, fókuszának felvázolása	-	számítógép	-
10'	Ismétlő beszélgetés	az előző tanévben megtartott névtani témájú tanóra legfontosabb ismeretinek előhívása	Kérdések: - mivel foglalkozik a névtan? - mi a keresztnév? - mi a családnév? - milyen családnévtípusokra emlékeznek? Tudnak-e példákat? Feladatlap: az első feladat közös megoldása	közös munka	tábla, feladatlap	-
30'	Keresztnév a névtan tükrében	2023 divatneveinek ismertetése, érdekességek megosztása Néhány szó a családnévváltoztatásról Keresztnév különböző változatainak megbeszélése, ismeretek átadása	Ismeretátadás az elmúlt év (2023) legérdekesebb, újonnan engedélyezett keresztnevéről. A családnévváltoztatás lehetőségei. Az osztály tanulói változtatnának-e? Néhány példa az engedélyezett és a nem engedélyezett családnévekre Feladat: feladatlapon a 2. feladat önálló kitöltése, majd a válaszok megvitatása, véleménycsere	frontális, beszélgetés Frontális, beszélgetés Csoportmunka Frontális, beszélgetés csoportmunka, önálló munka	- Feladatlap, tábla tábla feladatlap, tábla feladatlap	- - - -

			Ismétlés, fogalommagyarázat a nevek különböző alakváltozatairól, becézett formáiról, azok angol változatairól Feladat: feladatlap 3. feladatának párban való megoldása, majd közös megbeszélés Feladat: a feladatlap utolsó 3 kérdésének önálló megválaszolása, majd a feladatlapok beszedése	önálló munka	feladatlap	-
2'	Lezárás	tanóra lezárása, összegzése	– köszönetnyilvánítá s – kérdések vagy megjegyzések meghallgatása	– frontális – beszélgetés	-	Mindenki kapjon választ a kérdésére!

5. sz. melléklet

10. A

Névtan- magyar nyelv óra

2024. 10. 24.

Név: _____

1.

Tudsz-e többet az előző óra óta az osztálytársaid családnevéről? Egészítsd ki a táblázatot!

Név	Milyen eredetű	angol megfelelője
<i>pl. Fazekas</i>	<i>foglalkozásnévi</i>	<i>Potter</i>
	foglalkozásnévi	
	helynévi (településnév)	
	apanévi	
	idegen eredetű (német/szláv)	

2.

Szerinted anyakönyveztethetőek az alábbi nevek ma Magyarországon? Választanád valamelyik nevet a gyermekednek?

Ciceró

Britni

Narabella

Fanny

Baran

Wednesday

Pannilia

Berk

Lucifer

3.

Az alábbi táblázatban az osztály néhány tanulójának keresztnévét találod. Ismered-e ezen nevek valamely alakváltozatát? Mi az angol megfelelőjük? Padtársaddal közösen töltsétek ki a táblázatot!

Név	Alakváltozat	Angol megfelelője
Alexandra		
Anna		
Virág		
Kristóf		

4.

Kérlek, jelöld be a megfelelő választ az alábbi kérdésekre!

A.

A legutóbbi névtani nyelvtan óra óta mennyit változott a névörökléssel kapcsolatos véleményed?

- a. még mindig ósdi, elavult dolognak tartom
- b. talán továbbadnám a keresztnvem gyermekemnek
- c. valamely más családtagom (pl. tiszteletből a nagyszüleim nevét) adnám a gyermekemnek
- d. nagyon tetszik a névöröklés hagyománya, továbbadnám a nevem gyermekemnek

B.

Jelent- e számodra pozitívumot, hogy a nevedről többet tudsz, mint korábban?

- a. nem
- b. talán igen
- c. igen, érdekes volt hallani a korábbi névadási szokásokról

C.

Szeretnéd-e megváltoztatni a családneved? Ha igen, milyen szempontok szerint választanál új nevet?

- a. nem szeretném megváltoztatni
- b. azonos kezdőbetűje legyen a jelenlegi családnevemmel
- c. Jól hangozzon vele a keresztnvem
- d. 50-nél kevesebben viseljék Magyarországon, legyen egyedi
- e. Sokan viseljék, ne legyen túl egyedi
- f. -y -ra végződjön
- g. történelmi családnev legyen, bár nem az őseim (pl. Kossuth, Rákóczi, Dessewffy)